

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

1999

Julkaistu Helsingissä 29 päivänä huhtikuuta 1999

N:o 537—538

SISÄLLYS

N:o		Sivu
537	Laki ulkomaalaislain muuttamisesta	1305
538	Asetus ulkomaalaisasetuksen muuttamisesta	1313

N:o 537

Laki

ulkomaalaislain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 22 päivänä huhtikuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 22 päivänä helmikuuta 1991 annetun ulkomaalaislain (378/1991) 26 §:n 3 momentti, 32 §:n 4 momentti, 35 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta ja 72 §, sellaisena kuin niistä ovat 26 §:n 3 momentti laissa 154/1995 ja 32 §:n 4 momentti laissa 1183/1997,
muutetaan 3 ja 8 §, 12 §:n 7 momentti, 13 §:n 3 ja 5 momentti, 18 §, 19 §:n 2 momentti, 20 §, 25 §:n 1 momentin 2 kohdan b alakohta, 26 §:n 2 momentti, 5 luvun otsikko, 30 §:n 1 momentti, 31 §, 34 §:n 4 kohta, 35 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohta, 37—39 §, 40 §:n 1 momentti, 41 §:n 2 momentti, 44 §:n 3 momentti, 47 §:n 2 momentti, 53 a §:n 1 momentti, 55, 57 ja 59 § sekä 62 §:n 1 momentti ja 73 §,
sellaisina kuin niistä ovat 8 ja 20 § osaksi laissa 640/1993, 12 §:n 7 momentti laissa 606/1997, 13 §:n 3 momentti ja 19 §:n 2 momentti ja 59 § mainitussa laissa 154/1995, 13 §:n 5 momentti, 18 ja 31 §, 35 §:n 1 momentin 3 kohta, 37 ja 38 § ja 47 §:n 2 momentti, 53 a §:n 1 momentti ja 55 § laissa 639/1993, 34 §:n 4 kohta, 57 § ja 62 §:n 1 momentti laissa 1269/1997, 39 § mainituissa laeissa 639/1993, 154/1995 ja 1269/1997, 40 §:n 1 momentti osaksi mainitussa laissa 639/1993 ja 73 § osaksi mainitussa laissa 154/1995, sekä
lisätään lakiin uusi 1 a—1 c ja 8 a §, 13 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laeissa 639/1993 ja 154/1995, uusi 6 momentti, lakiin uusi 13 a ja 18 b—18 d §, 19 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 154/1995, uusi 5 momentti, 25 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 640/1993, uusi 5 momentti ja lakiin uusi 33 a §, seuraavasti:

1 a §

Suhde muihin lakeihin

Tässä laissa tarkoitettujen asioiden käsitelyssä noudatetaan hallintomenettelylakia (598/1982), jollei laissa erikseen toisin säädetä.

Poliisin suorittamaan turvapaikkakuulusteluun, jossa selvitetään turvapaikkahakemuksen perusteet, sovelletaan hallintomenettelylain säännöksiä sen estämättä, mitä hallintomenettelylain 1 §:n 2 momentissa säädetään.

Poliisin suorittamaan turvapaikanhakijan henkilöllisyyden, maahantulon ja matkareitin selvittämiseen sovelletaan poliisilain

HE 50/1998
HaVM 29/1998
EV 297/1998

(493/1995) poliisitutkintaa koskevia säännöksiä. Rajavartiolaitoksen suorittamaan turvapaikanhakijan henkilöllisyyden, maahan-tulon ja matkareitin selvittämiseen sovelletaan rajavartiolaitoksesta annetun lain (320/1999) 47 §:n säännöksiä.

1 b §

Yleiset tavoitteet

Valtioneuvosto asettaa yleiset tavoitteet Suomen maahanmuutto- ja pakolaisspolitiikalle.

1 c §

Lain soveltaminen alaikäisiin

Tämän lain nojalla tapahtuvassa päätöksenteossa, joka koskee 18 vuotta nuorempaa lasta, on erityistä huomiota kiinnitettävä lapsen etuun sekä hänen kehitykseensä ja terveyteensä liittyviin seikkoihin.

Ennen 12 vuotta täyttäneitä lasta koskevan päätöksen tekemistä on lasta kuultava hallintomenettelylain 15 §:n mukaisesti, jollei kuuleminen ole ilmeisen tarpeetonta. Lapsen mielipiteet tulee ottaa huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Myös nuorempaa lasta voidaan kuulla, mikäli hän on niin kehittynyt, että hänen näkemyksiinsä voidaan kiinnittää huomiota.

3 §

Rajanylityspaikat

Ulkomaalaisen maahantulo ja maastalähtö on sallittu vain rajanylityspaikkojen kautta, jollei Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu.

Passintarkastusviranomainen voi, siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin päättää, antaa luvan maahantuloon ja maastalähtöön muualtakin kuin rajanylityspaikan kautta.

8 §

Maahantulon edellytykset

Ulkomaalaisen maahantulo edellyttää, että:

- 1) hänellä on voimassa oleva, rajanylitykseen oikeuttava matkustusasiakirja;

- 2) hänellä on voimassa oleva viisumi tai

oleskelulupa, jollei Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu;

- 3) hän esittää tarvittaessa asiakirjat, joilla osoitetaan suunnitellun oleskelun tarkoitus ja edellytykset, ja että hänellä on toimeentuloon tarvittavat varat, kun otetaan huomioon sekä suunnitellun oleskelun kesto että lähtömaahan paluu tai kauttakulkumatka sellaiseen kolmanteen maahan, jonne hänen pääsynsä on varmistettu, tai että hän pystyy laillisesti hankkimaan nämä varat;

- 4) häntä ei ole määrätty maahantulokieltoon; ja

- 5) hänen ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä, turvallisuutta, kansanterveyttä tai Suomen kansainvälisiä suhteita.

Käännyttämisen perusteista säädetään 37 §:ssä.

Viisumivapaudesta säädetään asetuksella.

8 a §

Euroopan talousalueen valtion kansalaisen maahantulon edellytykset

Euroopan talousalueen valtion kansalaisen maahantulo edellyttää, että hän esittää voimassa olevan henkilötodistuksen tai passin ja että hänen ei katsota vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta tai kansanterveyttä.

Euroopan talousalueen valtion kansalainen ei tarvitse oleskelulupaa, jos hänen maassa oleskelunsa kestää enintään kolme kuukautta. Työnhakijana oleva Euroopan talousalueen valtion kansalainen saa oleskella tämän jälkeenkin kohtuullisen ajan maassa ilman oleskelulupaa, jos hän edelleen on työhauksa ja jos hänellä on tosiasialliset mahdollisuudet saada työtä.

12 §

Viisumilajit

Viisumiin merkitään, kuinka monta päivää se voimassaoloaikansa puitteissa oikeuttaa oleskelemaan, sekä toistuvaviisumiin sen lisäksi maahantulokertojen enimmäismäärä tai tiedot siitä, että viisumi on voimassa useita matkoja varten. Viisumi voidaan myöntää olemaan voimassa enintään siihen asti, kun passin voimassaoloaika päättyy.

13 §

Viisumin myöntäminen

Viisumin ilman viisumia maahan saapuvalle myöntää ulkomaalaisvirasto tai maahantulopaikan passintarkastusviranomaisen siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Paikallispoliisi voi pidentää viisumiin merkittyä oleskeluaikaa. Viisumiin merkitty oleskeluaika ei pidennettynäkään saa ylittää sen päättymispäivää eikä 12 §:ssä säädettyjä enimmäisaikoja.

Kielteisestä viisumipäätöksestä annetaan kirjallinen ilmoitus.

13 a §

Edellytykset viisumin myöntämiselle

Viisumi voidaan myöntää, jos ulkomaalainen täyttää 8 §:n 1 momentin 1 ja 3—5 kohdassa säädettyt maahantulon edellytykset. Hakijalta voidaan edellyttää luotettavan ja vakavaraisen yhtiön tai laitoksen myöntämä vakuutus sairauden ja tapaturman aiheuttamien kulujen varalta siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin päättää, ellei kahdenvälisestä sosiaaliturvasopimuksesta tai muusta Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu.

Ilman viisumia maahan saapuvalle ulkomaalaiselle voidaan Suomessa myöntää viisumi, jos hän esittää painavan syyn, miksi viisumia ei ole hankittu ennen maahan saapumista.

18 §

Edellytykset oleskeluluvan myöntämiselle ulkomailla olevalle henkilölle

Määräaikainen oleskelulupa voidaan myöntää:

- 1) jos ulkomaalaisella on suomalainen syntyperä tai muu side Suomeen;
- 2) jos ulkomaalainen tulee opiskelemaan Suomessa olevaan oppilaitokseen ja hänen toimeentulonsa on turvattu;
- 3) jos ulkomaalaiselle voidaan myöntää työluupa tai hänen toimeentulonsa Suomessa on muutoin turvattu;
- 4) jos painava humanitaarinen syy puoltaa luvan myöntämistä; tai
- 5) jos muu erityinen syy puoltaa luvan

myöntämistä ja ulkomaalaisen toimeentulo Suomessa on turvattu.

18 b §

Perheenjäsen

Perheenjäseneksi katsotaan Suomessa asuvan henkilön aviopuoliso sekä alle 18-vuotias naimaton lapsi, jonka huoltaja Suomessa asuva henkilö on. Jos Suomessa asuva henkilö on alaikäinen lapsi, perheenjäsen on hänen huoltajansa.

Jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa elävät henkilöt rinnastetaan aviopuolisoihin. Tällaisen rinnastuksen edellytyksenä on, että he ovat asuneet vähintään kaksi vuotta yhdessä, paitsi jos heillä on yhteinen lapsi.

Euroopan talousalueen valtion kansalaisen perheenjäsenistä säädetään 16 §:n 4 momentissa. Euroopan sosiaaliseen peruskirjaan (SopS 44/1991) liittyneiden valtioiden kansalaisten perheenjäsenistä on voimassa, mitä sopimuksessa on sovittu.

18 c §

Edellytykset oleskeluluvan myöntämiselle ulkomailla olevalle henkilölle perhesiteen perusteella

Suomessa asuvan ulkomaalaisen, joka on saanut oleskeluluvan pakolaisuuden tai suojelun tarpeen perusteella, tai Suomessa asuvan Suomen tai muun pohjoismaan kansalaisen perheenjäsenelle myönnetään oleskelulupa, jollei luvan myöntämistä vastaan ole yleiseen järjestykseen tai turvallisuuteen perustuvia taikka muita painavia syitä. Oleskeluluvan myöntäminen ratkaistaan ottaen huomioon kaikki asiassa ilmenevät seikat kokonaisuudessaan. Kokonaisharkinnassa on otettava myös huomioon Suomessa jo luvallisesti asuvan henkilön mahdollisuus muuttaa takaisin kotimaahansa tai johonkin kolmannen maahan viettämään perhe-elämää, jos perhesiteiden voidaan kokonaisuudessaan katsoa painottuvan sinne.

Muun kuin edellä 1 momentissa tai 18 a §:n 1 momentissa tarkoitetun pysyväisluonteisella tai pysyvällä oleskeluluvalla oleskelevan ulkomaalaisen perheenjäsenelle voidaan myöntää oleskelulupa edellyttäen 1 momentissa säädetyn lisäksi, että hänen toimeentulonsa on turvattu.

Oleskelulupa voidaan myöntää 1 momentissa mainitun henkilön muulle omaiselle, jos oleskeluluvan epääminen olisi kohtuutonta sen vuoksi, että asianomaisten on tarkoitus Suomessa jatkaa aikaisemmin viettämänsä kiinteää perhe-elämää tai että omainen on täysin riippuvainen Suomessa asuvasta henkilöstä. Lisäksi edellytetään, että luvan myöntämistä vastaan ei ole yleiseen järjestykseen tai turvallisuuteen perustuvia taikka muita painavia syitä.

Maassa tilapäisluonteisesti vähintään vuoden ajan oleskelevan henkilön perheenjäsenelle voidaan myöntää oleskelulupa, jollei ole erityisiä syitä poiketa aikavaatimuksesta. Lisäksi edellytetään, että perheenjäsenen toimeentulo on turvattu ja että luvan myöntämistä vastaan ei ole yleiseen järjestykseen tai turvallisuuteen perustuvia taikka muita painavia syitä.

Suomessa oleskelemaan henkilöön rinnastetaan tässä pykälässä tarkoitetuissa asioissa sellainen ulkomaalainen, joka on saanut oleskeluluvan Suomeen muuttamista varten, vaikka hän ei vielä asukaan Suomessa, ellei tätä rinnastusta vastaan ole erityisiä syitä.

18 d §

Menettely haettaessa oleskelulupaa perhesiteen perusteella

Oleskelulupaa perhesiteen perusteella voi hakea ulkomailla oleskelulupaa vailla oleva ulkomaalainen (*hakija*) tai asian voi panna vireille hakijan Suomessa jo laillisesti oleskeleva perheenjäsen.

Oleskeluluvan edellytysten selvittämiseksi on 1 momentissa mainittuja asianosaisia kuultava. Hakija voidaan kuulemista varten velvoittaa henkilökohtaisesti saapumaan Suomen edustustoon, jollei sitä asian selvitettyyn tilaan nähden ole pidettävä tarpeettomana.

Asian ratkaisemista ei estä se, että hakija ei ole saapunut henkilökohtaisesti kuultavaksi tai häntä ei ole muullakaan tavalla voitu kuulla.

19 §

Oleskeluluvan myöntäminen Suomessa

Oleskeluluvan 18 §:n 4 kohdassa tarkoitettua painavan humanitaarisen syyn ja

18 c §:ssä tarkoitetun perhesiteen perusteella myöntää ulkomaalaisvirasto. Oleskeluluvan pakolaiskiintiön puitteissa Suomeen otettavalle henkilölle myöntää ulkomaalaisvirasto.

Oleskeluluvan myöntämisestä kansainvälisen suojelun tarpeen perusteella säädetään 5 luvussa.

20 §

Edellytykset oleskeluluvan myöntämiselle Suomessa olevalle henkilölle

Ilman oleskelulupaa maahan saapuvalla voidaan määräaikainen oleskelulupa myöntää Suomessa, jos:

1) ulkomaalainen on ollut Suomen kansalainen tai ainakin toinen hänen vanhemmistaan on tai on ollut syntyperäinen Suomen kansalainen;

2) ulkomaalainen on jo ennen Suomeen saapumistaan asunut yhdessä Suomessa asuvan aviopuolisonsa kanssa tai elänyt jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa Suomessa asuvan henkilön kanssa; taikka

3) oleskeluluvan epääminen olisi ilmeisen kohtuutonta.

Ilman oleskelulupaa muussa kuin matkailutarkoituksessa maahan saapuvalla 16 §:n 4 momentissa tarkoitettulle henkilölle myönnetään määräaikainen oleskelulupa.

Pysyvän oleskeluluvan myöntämisestä säädetään 16 §:n 5 momentissa.

25 §

Työlupavelvollisuudesta vapautetut

Työlupaa ei tarvitse ulkomaalainen:

2) joka on saanut määräaikaisen oleskeluluvan ja:

b) joka on Suomen kansalaisen tai Suomessa pysyvällä oleskeluluvalla asuvan ulkomaalaisen aviopuoliso, hänen kanssaan jatkuvasti yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa elävä henkilö tai alle 18-vuotias naimaton lapsi; taikka

Ulkomaalainen, joka on turvapaikanhakijana oleskellut Suomessa kolme kuukautta,

saa tehdä työtä ilman työlupaa siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin päättää.

26 §

Työluvan myöntäminen

Maassa olevalle ulkomaalaiselle työluvan myöntää ulkomaalaisvirasto tai paikallispoliisi oleskeluluvan yhteydessä. Maassa olevalle ulkomaalaiselle, jolla on määräaikainen oleskelulupa, työluvan myöntää paikallispoliisi. Ennen työluvan myöntämistä tulee hankkia työviranomaisen lausunto, jollei asianomainen ministeriö toisin päättä.

5 luku

Kansainvälisen suojelun antaminen

30 §

Turvapaikan antaminen

Ulkomaalaiselle annetaan turvapaikka ja myönnetään oleskelulupa, jos hän oleskelee kotimaansa tai pysyvän asuinmaansa ulkopuolella sen johdosta, että hänellä on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa siellä vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta, ja jos hän pelkonsa vuoksi on haluton turvautumaan sanotun maan suojeluun.

31 §

Suojelun tarve

Maassa oleskelevalle ulkomaalaiselle voidaan myöntää oleskelulupa suojelun tarpeen perusteella silloin, kun häntä uhkaa kotimaassaan tai pysyvässä asuinmaassaan kuolessa lemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai ihmisarvoa loukkaava kohtelu taikka hän aseellisen selkkauksen tai ympäristökatastrofin vuoksi ei voi sinne palata.

33 a §

Turvallinen turvapaikkamaa

Turvallisia turvapaikkamaita ovat valtiot, jotka ilman maantieteellistä varaumaa ovat

liittyneet pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen (SopS 77/1968) ja noudattavat sitä sekä kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaa kansainvälistä yleissopimusta (SopS 8/1976) sekä kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaista yleissopimusta (SopS 60/1989).

34 §

Ilmeisen perusteeton turvapaikkahakemus

Ilmeisen perusteettomana pidetään turvapaikkahakemusta;

4) jos hakija voidaan lähettää toiseen valtioon, joka on Dublinin yleissopimuksen mukaan vastuussa turvapaikkahakemuksen käsittelystä.

35 §

Pakolainen

Pakolainen on ulkomaalainen, joka on:

2) saanut oleskeluluvan kiintiön puitteissa Suomeen otettuna pakolaisena;

3) perhesiteen perusteella oleskeluluvan saanut 1 tai 2 kohdassa tarkoitettun ulkomaalaisen perheenjäsen, jos hänet on olosuhteet huomioon ottaen katsottava pakolaiseksi.

37 §

Käännyttämisen perusteet

Ulkomaalainen voidaan käännättää, jos:

1) hän ei täytä 8 §:ssä säädettyjä maahan-tulon edellytyksiä;

2) hänellä ei ole vaadittavaa työlupaa;

3) hän kieltäytyy antamasta passintarkastuksessa tarpeellisia tietoja henkilöllisyydestään tai matkastaan taikka antaa tahallansa näitä koskevia vääriä tietoja;

4) hänen voidaan perustellusti epäillä hankkivan tuloja epärehellisin keinoin tai myyvän seksuaalipalveluja;

5) hänen voidaan tuomitun vapausrangaistuksen perusteella tai muutoin perustellusti olettaa syyllistyvän Suomessa tai muussa pohjoismaassa rikokseen, josta on säädetty ankarampi rangaistus kuin yksi vuosi vankeutta; tai

6) hänen voidaan aikaisemman toimintansa perusteella tai muutoin perustellusti olettaa ryhtyvän Suomessa sabotaasiin, vakoiluun, laittomaan tiedustelutoimintaan tai Suomen suhteita vieraaseen valtioon vaarantavaan toimintaan.

Käännyttää voidaan myös ulkomaalainen, jonka oleskelun jatkaminen maassa edellyttäisi oleskelulupaa mutta jolle sitä ei ole myönnetty.

Ulkomaalaisen, jolla on Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen perustuva oleskeluoikeus, saa käännyttää vain yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvasta syystä.

38 §

Käännyttäminen

Ulkomaalainen on käännyttävä niin pian kuin on voitu selvittää, että hänen maahan-tuloaan tai maassa oleskeluaan ei voida sallia. Käännyttämistä harkittaessa on otettava huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat ja olosuhteet kokonaisuudessaan. Näitä ovat ainakin ulkomaalaisen oleskelun pituus, lapsen ja vanhemman suhde, perhesiteet ja muut siteet Suomeen.

Ketään ei saa käännyttää alueelle, jolla hän voi joutua 30 tai 31 §:ssä tarkoitetun kohtelun kohteeksi, eikä alueelle, jolta hänet voitaisiin lähettää sellaiselle alueelle.

39 §

Käännyttämisestä päättäminen

Passintarkastusviranomaisen tai poliisi päättää käännyttämisestä asianomaisen ministeriön antamien ohjeiden mukaan. Jos käännyttäminen tapahtuu 37 §:n 2 momentin nojalla tai jos ulkomaalainen on hakenut turvapaikkaa Suomessa, käännyttämisestä päättää kuitenkin ulkomaalaisvirasto.

Passintarkastusviranomaisen tai poliisi voi saattaa asian ulkomaalaisviraston ratkaistavaksi, jos käännyttämistä koskevalla asialla on merkitystä 37 §:n soveltamisen kannalta muissa samankaltaisissa tapauksissa. Ulkomaalaisvirasto voi myös omasta aloitteestaan ottaa käännyttämistä koskevan asian ratkaistavakseen.

Jos käännyttävällä on viisumi tai Suomen edustuston myöntämä määräaikainen oleskelulupa ja käännyttäminen tapahtuu

37 §:n 1 momentissa säädetyillä perusteilla, käännytyspäätöksen tekijä peruuttaa viisumin tai oleskeluluvan.

Passintarkastusviranomaisen tai poliisin on tehtävä päätös käännyttämisestä 37 §:n 1 momentissa mainituissa tapauksissa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun ulkomaalainen on saapunut Suomeen. Ulkomaalaisvirasto voi päättää käännyttämisestä kielteisen turvapaikka- tai oleskelulupapäätöksen yhteydessä.

40 §

Maasta karkottamisen perusteet

Maasta voidaan karkottaa oleskeluluvalla oleskellut ulkomaalainen:

1) joka oleskelee maassa ilman vaadittavaa passia tai oleskelulupaa;

2) joka lyhyen maassa oleskelun aikana on saattanut itsensä kykenemättömäksi huolehtimaan itsestään;

3) joka on syyllistynyt rikokseen, josta on säädetty rangaistuksena yksi vuosi vankeutta tai sitä ankarampi rangaistus, taikka joka on toistuvasti syyllistynyt rikoksiin;

4) joka on käyttäytymisellään osoittanut olevansa vaaraksi muiden turvallisuudelle; tai

5) joka on ryhtynyt taikka jonka voidaan aikaisemman toimintansa perusteella tai muutoin perustellusti olettaa ryhtyvän sabotaasiin, vakoiluun, laittomaan tiedustelutoimintaan taikka Suomen suhteita vieraaseen valtioon vaarantavaan toimintaan.

41 §

Maasta karkottaminen

Ketään ei saa karkottaa alueelle, jolla hän voi joutua 30 tai 31 §:ssä tarkoitetun kohtelun kohteeksi, eikä alueelle, jolta hänet voitaisiin lähettää sellaiselle alueelle.

44 §

Takaisin kuljettaminen ja erinäiset kustannukset

Jos ulkomaalainen on jäänyt ilman vaadittavaa passia, viisumia tai oleskelulupaa maa-

han aluksesta, aluksen päällikkö sekä laivanisäntä ja tämän käyttämä laivanselvitysliike ovat velvolliset yhteisvastuullisesti korvaamaan ne kustannukset, joita valtiolle on aiheutunut ulkomaalaisen maassa oleskelusta ja käännästämisestä.

47 §

Säilöön otosta päättäminen

Säilöön otettu ulkomaalainen on mahdollisimman pian toimitettava erityisesti tähän tarkoitukseen varattuun paikkaan. Säilöön otetun käsittelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä tutkintavangin käsittelystä säädetään.

53 a §

Henkilötuntemerkkien ottaminen

Poliisimies ja passintarkastaja saa tunnistamista ja rekisteröintiä varten ottaa sormenjäljet, valokuvan sekä muut henkilötuntemerkit ulkomaalaisesta:

- 1) joka on hakenut turvapaikkaa;
- 2) joka on hakenut oleskelulupaa perhesiteen perusteella;
- 3) joka on määrätty käännästäväksi tai maasta karkotettavaksi; tai
- 4) jonka henkilöllisyys on epäselvä.

55 §

Muutoksenhaku passintarkastusviranomaisen tai poliisin päätökseen

Ulkomaalainen, joka on tyytymätön passintarkastusviranomaisen tai poliisin tämän lain nojalla muussa kuin viisumiasiassa tekemään päätökseen, saa valittaa päätöksestä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen, lääninoikeuteen. Valitukseen sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996) kuitenkin niin, että valitusaika on 14 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Lääninoikeuden päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

57 §

Muutoksenhaku ulkomaalaisviraston päätökseen

Ulkomaalaisviraston tämän lain nojalla

muussa kuin 2 momentissa tai tämän lain 13 §:n 3 momentissa tarkoitettussa asiassa tekemästä päätöksestä saa valittaa lääninoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Ulkomaalainen, joka on tyytymätön ulkomaalaisviraston turvapaikkaa, suojelun tarpeen perusteella myönnettävää oleskelulupaa tai pakolaisuuden lakkaamista koskevaan päätökseen taikka ulkomaalaisviraston päätökseen turvapaikanhakijan käännästämisestä muussa kuin 34 a §:ssä säädetyssä tapauksessa, saa valittaa päätöksestä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen, Uudenmaan lääninoikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Päätöksestä, jolla viisumi tai oleskelulupa on peruutettu ennen kuin ulkomaalainen on saapunut maahan, ei kuitenkaan saa valittaa. Valittaa ei myöskään saa päätöksestä, jossa asian on todettu raukeavan sen johdosta, että hakija on peruuttanut hakemuksensa tai todennäköisesti poistunut Suomesta.

Lääninoikeuden 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valituslupa. Lupa voidaan myöntää ainoastaan, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi tai jos luvan myöntämiseen on muu painava syy.

59 §

Valitusosoitus

Päätökseen, josta saa valittaa, on liitettävä valitusosoitus.

62 §

Eräiden päätösten täytäntöönpanokelpoisuus

Tämän lain 37 §:n nojalla tehty käännästämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön sen estämättä, että siihen on haettu muutosta. Ulkomaalaisviraston päätöstä turvapaikanhakijan käännästämisestä ei kuitenkaan saa panna täytäntöön ennen kuin asia on lainvoimaisesti ratkaistu. Valitus turvapaikanhakijan käännästämistä koskevaan lääninoikeuden päätökseen ja maasta karkot-

tamista koskevaan lääninoikeuden päätökseen lykkää päätöksen täytäntöönpanon, kunnes asia on ratkaistu.

73 §

Valvonta

Tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista val-

Helsingissä 22 päivänä huhtikuuta 1999

vovat ulkomaalaisvirasto ja poliisi. Ulkomaalaisten maahantuloa ja maastalähtöä koskevien säännösten ja määräysten noudattamista valvoo rajavartiolaitos ja sen lisäksi tulliviranomaiset toimiessaan passintarkastusviranomaisena. Ulkomaalaisten työntekoa koskevien säännösten ja määräysten noudattamista valvoo myös työviranomainen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukuuta 1999.

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sisäasiainministeri *Kari Häkämies*

N:o 538

Asetus**ulkomaalaisasetuksen muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 22 päivänä huhtikuuta 1999

Sisäasiainministeriön esittelystä

kumotaan 18 päivänä helmikuuta annetun ulkomaalaisasetuksen (142/1994) 14 §:n 4 momentti ja 16 §:n 3 momentti,*muutetaan* 6 §:n 1 momentti, 8 ja 9 §, 14 §:n 3 momentti, 15 §:n 1 momentin 7 kohta, 16 §:n 2 momentti, 17 §:n 4 momentti, 18 §:n 2 ja 3 momentti, 20 §:n 1 ja 2 momentti, 23 §, 24 §:n 1 momentti, 34 §:n otsikko ja 3 momentti sekä asetuksen liite,

sellaisena kuin niistä ovat 6 §:n 1 momentti ja 8 § asetuksessa 222/1995, 23 § asetuksessa 1/1996, 24 §:n 1 momentti ja liite asetuksessa 607/1997, sekä

lisätään asetukseen uusi 8 a ja 8 b § sekä 32 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

6 §

Passin tilapäinen haltuunotto

Ulkomaalaisen passi voidaan ulkomaalaislain (378/1991) 45 §:n 2 momentissa mainitun lisäksi ottaa tilapäisesti ulkomaalaisviraston, passintarkastajan tai poliisin taikka Suomen edustuston haltuun:

1) viisumi-, työlupa-, oleskelulupa-, muukalaispassi- tai matkustusasiakirja-asian käsittelyä varten;

2) turvapaikkahakemuksen käsittelyä varten;

3) maasta poistumisen valvomiseksi;

4) maasta karkottamisen tai käännättämisen valmistelemista ja toimeenpanoa varten;

5) milloin muu erityisen tärkeä syy sitä edellyttää.

8 §

Oleskelulupahakemus perhesiteen perusteella

Ulkomaalaislain 18 c §:n nojalla ulkomailla tehtävä oleskelulupahakemus tulee jättää Suomen edustustoon. Edustusto toimittaa hakemusasiakirjat lausuntonsa kanssa ulkomaalaisvirastolle asian ratkaisemista varten. Jos ulkomaalaislain 18 b tai 18 c §:ssä tarkoitettua Suomessa laillisesti oleskelevaa perheenjäsentä on kuultava henkilökohtaisesti, ulkomaalaisvirasto toimittaa asiakirjat paikallispoliisille, joka kuulee häntä ja sen jälkeen palauttaa asiakirjat lausuntonsa kanssa ulkomaalaisvirastolle. Muissa tapauksissa ulkomaalaisvirasto kuulee Suomessa olevaa asianosaista kirjallisesti.

Jos Suomessa laillisesti oleskeleva per-

heenjäsen haluaa panna asian vireille ulkomaalaislain 18 d §:n 1 momentin mukaisesti, hänen on jätettävä perheenjäsentään koskeva oleskelulupahakemus paikallispoliisille, joka toimittaa asiakirjat lausuntonsa kanssa ulkomaalaisvirastolle. Ulkomaalaisvirasto voi pyytää edustustoa kuulemaan hakijaa ulkomailla.

Päätöksen tiedoksiantoa varten ulkomaalaisvirasto ilmoittaa päätöksestä paikallispoliisille sekä ulkomailla tapahtuvaa tiedoksiantoa varten Suomen edustustolle. Ulkomaalaisvirasto ilmoittaa päätöksestä myös asianomaisen kunnan sosiaaliviranomaiselle, silloin kun oleskeluluvan hakijalle on myönnetty oleskelulupa pakolaisena tai suojelun tarpeen perusteella.

8 a §

Lausunnot oleskelulupahakemuksesta perhesiteen perusteella

Ulkomaalaisvirasto tai paikallispoliisi voi hankkia perhesiteen perusteella tehdystä oleskelulupahakemuksesta lausunnon Suomessa laillisesti oleskelevan perheenjäsenen kotipaikkakunnan sosiaaliviranomaiselta. Lausuntoa voi pyytää Suomessa oleskelevan perheenjäsenen sosiaalisesta tai terveydellisestä tilanteesta, jos Suomessa laillisesti oleskeleva perheenjäsen on ilman huoltajaa tullut alaikäinen tai jos hakija on ydinperheen ulkopuolinen perheenjäsen tai jos lausunnon pyytämiseen on muu painava syy.

8 b §

Selvitys perheenjäsenen toimeentulosta

Perhesiteen perusteella ulkomaalaislain 18 c §:n 2 tai 4 momentin nojalla oleskelulupaa hakevan henkilön on esitettävä selvitys siitä, että hänen toimeentulonsa Suomessa on turvattu hänen itsensä tai hänen Suomessa oleskelevan perheenjäsenensä toimesta. Ulkomaalaisvirasto voi pyytää hakijalta asiakirjaselvitystä, kuten työnantajan todistuksen Suomessa asuvan perheenjäsenen työsuhteesta tai palkasta taikka verotustodistuksen tämän verotetusta tulosta ja omaisuudesta, mikäli Suomessa asuvan perheenjäsenen on

ilmoitettu huolehtivan hakijan toimeentulosta.

9 §

Viisumi

Viisumin myöntäjä tekee viisumiin tämän asetuksen liitteenä I olevan taulukon mukaisen merkinnän, joka kuvaa oleskelun tarkoituksen. Perheenjäsenten yhteiseen passiin merkitty viisumi ei ilman nimenomaista merkintää koske puolisoa ja lapsia.

14 §

Määräaikainen oleskelulupa

Määräaikaisen oleskeluluvan myöntäjä tekee lupaan tämän asetuksen liitteenä I olevan taulukon mukaisen merkinnän, joka kuvaa oleskelun tarkoituksen.

15 §

Pysyvä oleskelulupa

Pysyvää oleskelulupaa ei myönnetä, jos ulkomaalaisen oleskelun perusteena on:

7) työskentely tehtävässä tai toimessa, johon ei 18 §:n 2 momentin 3—5 kohdan tai 18 §:n 3 momentin mukaan vaadita työluppaa; taikka

16 §

Työlupa ja sen voimassaoloaikaa koskevat poikkeukset

Työlupa voidaan myöntää vuotta lyhyemmäksi ajaksi hakemuksesta tai, jos kyseessä on:

- 1) yritysکوhtainen työvoiman tilapäinen lisätarve tai määräaikainen hanke;
- 2) kausiluonteinen työ; tai
- 3) sellainen työ, johon työministeriön päätöksen mukaan työlupa myönnetään määräajaksi.

17 §

Työlupaan tehtävät rajoitukset

Ohjeet työlupiin tehtävistä merkinnöistä antaa asianomainen ministeriö.

18 §

Työlupavelvollisuudesta vapautetut

Ulkomaalaislain 25 §:ssä mainittujen henkilöiden lisäksi työlupaa ei vaadita ulkomaalaiselta, joka:

- 1) harjoittaa elinkeinoa;
- 2) harjoittaa maatilataloutta tilalla, jonka omistamiseen tai hallitsemiseen hän on saanut oikeuden siten kuin siitä erikseen säädetään;
- 3) tekee työtä, jonka perusteella ulkoasiainministeriö on myöntänyt hänelle oleskeluluvan;
- 4) on suomalaisen alukseen muualla kuin Suomessa palvelukseen otettu merimies, milloin alus, jolla hän palvelee, pääasiassa liikennöi ulkomaisten satamien välillä;
- 5) toimii valtioiden kahden- tai monenväliseen yhteistyöhön liittyvissä tehtävissä;

Työministeriö antaa tarkemmat säännökset siitä, milloin työlupaa ei vaadita ulkomaalaiselta, joka

- 1) työskentelee Suomessa ulkomaisen työnantajan lukuun;
- 2) toimii tilapäisesti vierailevana luennoitsijana, opettajana taikka muuna kirjallisen tai suullisen esityksen esittäjänä tai laatijana, esiintyvänä taiteilijana taikka urheilijana;
- 3) osallistuu viralliseen tai järjestöjen kansainväliseen stipendiaatti-, opiskelija- tai nuorisonvaihto-ohjelmaan.

20 §

Työluvan myöntäminen Suomessa

Työvoimatoimisto antaa työlupahakemuksesta lausunnon ulkomaalaisvirastolle tai paikallispoliisille, jos ulkomaalainen hakee myös oleskelulupaa. Työlupalausuntoa ei pyydetä, jos hakijalle ei myönnetä oleskelulupaa.

Työministeriö antaa tarkempia säännöksiä

siitä, milloin työlupa voidaan myöntää työvoimatoimiston lausuntoa pyytämättä henkilölle, jolle oleskelulupa on myönnetty muun kuin työlupaharkinnan perusteella.

23 §

Asian selvittäminen ja tutkinta eräissä tapauksissa

Ulkomaalaisen maahantulon ja maassa oleskelun tai työluvan myöntämisen edellytyksiä selvitetessä taikka käännyttämistä tai karkottamista valmisteltaessa poliisi suorittaa tarvittaessa tutkinnan. Poliisi voi suorittaa tutkintaa myös Suomen edustustossa siten kuin asianomaiset ministeriöt erikseen sopivat.

Rajavartiolaitoksen ulkomaalaislain perusteella toimittamasta tutkinnasta säädetään rajavartiolaitoksesta annetun lain (320/1999) 47 §:ssä.

Ulkomaalaisvirasto voi selvittää ulkomaalaislain 18 a tai 18 c §:n nojalla myöntävän oleskeluluvan myöntämisen edellytyksiä Suomen edustustossa siten kuin asianomaiset ministeriöt erikseen sopivat.

24 §

Kauttakulkumatkustaja

Ulkomaalaisella, joka on tämän asetuksen liitteessä 2 mainitun valtion kansalainen, on oltava lentokentän kansainvälisen alueen kauttakulkua varten lentokentän kauttakulkuviisumi, jollei asianomainen ministeriö toisin määrää. Muilta ulkomaalaisilta ei vaadita tällaista kauttakulkua varten viisumia.

32 §

Tiedoksianto ja täytäntöönpano

Ulkomaalaislain nojalla tehdyn päätöksen, joka koskee perhesiteen perusteella tehtyä oleskelulupahakemusta, tiedoksi antamisen ulkomailla voi toimittaa Suomen edustusto. Jos päätös on myönteinen, edustusto merkit-

see oleskeluluvan hakijan matkustusasiakirjaan.

34 §

Tarkemmat säännökset ja ohjeet

— — — — —
Tarkemmat säännökset ja ohjeet tämän asetuksen soveltamisesta siltä osin kuin se

Helsingissä 22 päivänä huhtikuuta 1999

koskee työviranomaiselle kuuluvaa lausunnon antamista työlupahakemuksesta antaa työministeriö. Työministeriö antaa tarkemmat säännökset työviranomaisesta, joka valvoo ulkomaalaislain työntekoa koskevia säännöksiä.

—
Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 1999.

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sisäasiainministeri *Kari Häkämies*

OLESKELUN LUONNETTA KUVAAVA KIRJAIN-NUMEROYHDISTELMÄ (STATUS) OLESKELULUVASSA JA VIISUMISSA

A-RYHMÄ

Ryhmään kuuluvat pysyväisluonteiseen maassa oleskeluun luvan saaneet henkilöt. Kahden vuoden yhtäjaksoisen A-statusella tapahtuneen maassa oleskelun jälkeen henkilölle voidaan myöntää pysyvä oleskelulupa.

- A.1 Oleskelulupa on myönnetty suomalaisen syntyperän tai muun Suomeen olevan siteen perusteella.
- A.2 Oleskelulupa on myönnetty pitkäaikaiseksi arvioidun ammattitaitoisen työvoiman tarpeen johdosta.
- A.3 Henkilölle on annettu turvapaikka (UlkL 30 §), oleskelulupa suojelun tarpeen perusteella (UlkL 31 §) tai hänelle on myönnetty oleskelulupa pakolaiskiintiön puitteissa tai muutoin painavasta humanitaarisesta syystä (UlkL 18 § 1 mom. 4 kohta).
- A.4 Muu kuin edellä mainittu henkilö, joka oleskelee maassa pysyväisluonteisesti.
- A.5 A-ryhmään kuuluvan henkilön tai Suomen kansalaisen perheenjäsen silloin, kun oleskeluluvan myöntäminen perustuu ainoastaan perheenjäsenen maassa oleskeluun.

B-RYHMÄ

Ryhmään kuuluvat määräaikaiseen oleskeluun luvan saaneet henkilöt. Maassa olon tarkoituksen vuoksi henkilölle ei myönnetä pysyvää oleskelulupaa kahden vuoden yhtäjaksoisen B-luvalla tapahtuneen maassa oleskelun jälkeen.

- B.1 Oleskelulupa on myönnetty työntekoa, elinkeinon- tai ammatinharjoittamista varten.
Työntekijät sekä elinkeinon- ja ammatinharjoittajat, jotka ovat oleskelleet maassa yhtäjaksoisesti ja luvallisesti kaksi vuotta statuksella B.1, siirtyvät elinkeinon- tai ammatinharjoittamisen taikka työnteon edelleen jatkuessa ryhmään A.2.
- B.2 Oleskelulupa on myönnetty opiskelua varten.
- B.3 Henkilö oleskelee tai tekee työtä maassa tilapäisesti.
- B.4 B-ryhmään kuuluvan henkilön perheenjäsen silloin, kun oleskeluluvan myöntäminen perustuu ainoastaan perheenjäsenen maassa oleskeluun.

D-RYHMÄ

Ryhmään kuuluvat henkilöt, joita ei tilapäisesti voida palauttaa kotimaahansa. Maassa olon tarkoituksen vuoksi henkilölle ei myönnetä pysyvää oleskelulupaa kahden vuoden yhtäjaksoisen D-luvalla tapahtuneen maassa oleskelun jälkeen.

- D.1 Oleskelulupa on myönnetty määräaikaista maassa oleskelua varten, koska henkilöä ei voida käännnyttää tai karkottaa koti- tai oleskeluvaltion tilanteen johdosta taikka siitä syystä, että kyseessä olevan valtion viranomaiset suhtautuvat kielteisesti henkilön vastaanottamiseen.

Mikäli oleskeluluvan myöntämisen edellytykset ovat kahden vuoden yhtäjaksoisen maassa oleskelun jälkeen edelleen olemassa, voidaan uusi oleskelulupa myöntää statuksella A.4.

- D.2 Tähän ryhmään kuuluvan henkilön perheenjäsen silloin, kun oleskeluluvan myöntäminen perustuu ainoastaan perheenjäsenen maassa oleskeluun. Tätä statusta käytetään vain jo maassa oleskelevien perheenjäsenten kohdalla.

F-RYHMÄ

Ryhmään kuuluvat henkilöt, jotka ovat saapuneet maahan lyhytaikaista (enintään 3 kuukautta) oleskelua varten ja joille on myönnetty viisumi.

- F.1 Turisti.
- F.2 Liike-elämän, kulttuurin, tieteen ja taiteen edustaja.
- F.3 Kansainvälisen kokouksen osanottaja.
- F.4 Oppilaitosten pääsykokeisiin osallistuva henkilö.
- F.5 Ulkomaalaisasetuksen 18 §:n tai työministeriön määräyksen M 1/96 nojalla työlupavelvollisuudesta vapautettu henkilö.
- F.6 Muut enintään kolmeksi kuukaudeksi maahan saapuvat.

Liite 2

Valtiot, joiden kansalaisilla tulee olla lentokentän kauttakulkuviisumi:

Afganistan
 Bangladesh
 Eritrea
 Etiopia
 Ghana
 Irak
 Iran
 Nigeria
 Pakistan
 Somalia
 Sri Lanka
 Zaire

SDK/SÄHKÖINEN PAINOS

N:o 537—538, 2 arkkia

PÄÄTOIMITTAJA JARI LINHALA
OY EDITA AB, HELSINKI 1999